

Portrett:

Fra rådhus til Rådet

I det Oslos andre, kvinnelige ordfører begynner å bli varm i trøya, trer hun som var den første inn i lokale forhold igjen. Tidligere Oslo-ordfører Ann-Marit Sæbønes er ny leder i «Rådet».

Hun kommer målrettet og raskt inn i lokalene på Kulturhuset en tidlig tirsdag morgen sent i august, nyutnevnt leder for Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne i Oslo kommune (Rådet). Et fast håndtrykk og en kjapp kaffebestilling senere er hun klar for intervju med Quartens utsendte. Med en CV som er imponerende selv i kortversjon var det ikke helt sjokkerende at forespørselen om å lede Rådet de neste fire årene kom.

- Jeg tok forslaget som en positiv overraskelse. Jeg har jo lang bakgrunn og fartstid i arbeidet for funksjonshemmede, både i interessepolitikk, som funksjonshemmet selv og som ansatt, sier hun.

Sæbønes er utdannet fysioterapeut og cand. sociol, og har vært generalsekretær i

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon. Hun har vært vararepresentant til Stortinget, og satt i Oslo bystyre i over ti år. I 1992 ble hun hovedstadens første kvinnelige ordfører, og hun har vært både direktør for Barne- ungdoms- og familiedirektoratet samt spesialrådgiver i Barne- likestillings og integreringsdepartementet.

- Selv om Oslo er hovedstad, og den eneste storbyen i Norge, er det likevel lenge siden jeg har befattet meg med lokale spørsmål. Det er spennende, sier Sæbønes.

Internasjonal i det lokale

Rådslederen har hatt et internasjonalt perspektiv gjennom arbeidslivet, like fra da hun reiste til Kenya i regi av Fredskorpset i 1970. I tillegg har hun mangeårig erfaring som tillitsvalgt i internasjonalt organisasjonsarbeid

og i FN. Den erfaringen planlegger hun å dra veksel på i en hovedstad som blir mer og mer internasjonal.

- Et av områdene vi jobber med i Rådet nå er nettopp dette med å nå funksjonshemmede med innvandrerbakgrunn. Vi må finne ut hvordan vi kan bidra til å øke kunnskapen i innvandrerbefolkningen, sier hun.

Selv setter hun sin lit til ungdommen:

- Jeg har tro på ungdommen. Det er de som sørger for integreringen i praksis, sier hun.

Sæbønes er dessuten sterkt engasjert i flyktningsspørsmålet.

- Norge må ta imot flere flyktninger med funksjonsnedsettelse, særlig kvoteflyktninger med funksjonsnedsettelse. Jeg mener Oslo har et stort ansvar her. Heldigvis mener også byrådet det samme, det er et godt utgangspunkt for samarbeid. Jeg er opptatt av at de som kommer hit skal bli godt integrert, sier hun.

Rådet for 2015-2019 hadde sitt første møte i våres, og jobber i disse dager med å ferdigstille handlingsplanen. Sæbønes er svært fornøyd med teamet som nå er på plass.

- Rådet har en bred og fin sammensetning. Jeg ble slått av hvor mye god og nyttig kompetanse som ligger hos både medlemmer og varamedlemmer. Vi må spille på den kompetansen, slik at alle får bidra. Rådet får en enorm mengde saker til uttalelse, fra transport til BPA, bolig og andre viktige temaer.

Handlingsplanen blir et viktig dokument for Rådet. Den blir utgangspunktet for arbeidet de skal utføre frem til neste lokalvalg.

- Jeg er opptatt av at vi bygger den rundt bestemmelsene i FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Sæbønes er også svært opptatt av Oslo kommunes egen handlingsplan for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Hun er krystallklar når hun etterlyser og krever målbart innhold og god oppfølging.

- Hvor gode er kommunens ansatte på CRPD, for eksempel? Brukes den? I tillegg er jeg opptatt av at kommunen må registrere likhet og ulikhet mellom bydelene. Her må vi få en statistisk oversikt!

Mye grums

Fremskritt til tross er det fremdeles mye å ta tak i når det gjelder funksjonshemmedes muligheter og rettigheter i samfunnet. Sæbønes er opptatt av hvilke holdninger man møter som funksjonshemmet.

- Jeg reflekterer ofte over hva det er som gjør at man ikke er kommet lenger når det gjelder holdninger. Det er mye grums innerst i folkesjela. Jeg synes ofte man møter en indre respons som jeg ikke helt hva er, hvor det kommer fra. Jeg vil ikke kalle det usikkerhet. Jeg lurer på om det bunner i frykt for å selv å bli funksjonshemmet, eller for sykdom. Det er en del der ute med holdninger de ikke helt ønsker å vedkjenne seg, sier hun.

Sæbønes møter selv en del av holdningene og reaksjonene hun snakker om. Fremdeles hender det at folk hun håndhilser på griper tak i hånden hennes, og snur og vender på den for å se på den. De korte fingrene tiltrekker seg av og til oppmerksomhet.

- At jeg har mye erfaring, både profesjonelt og personlig tror jeg har vært en god kombinasjon i jobbene jeg har hatt, sier hun.

Studievenninner

Mange år som toppbyråkrat til tross: I rollen som leder for Rådet kan hun komme til å måtte tale gamle partifeller midt imot. Det bekymrer henne lite. Av andre blir hun beskrevet som aktiv, pågående og som en som står i enhver storm.

- Jeg har aldri hatt problemer med å tale folk imot, selv om jeg er svært lojal. Jeg har nok bøyd meg for et og annet vedtak som politiker, men jeg gikk aldri vesentlig på akkord med det jeg selv mente var rett, sier hun.

Selv om det er lenge siden sist hun satt i bystyret, er det fremdeles gamle kjente der. De tilhører ikke samme parti, Oslos første og andre kvinnelige ordfører. Felles bakgrunn har de imidlertid:

- Marianne (Borgen, red.anm.) og jeg studerte faktisk sammen, og var i samme kollokvie. Vi ble kalt «Tårnuglene», noe jeg mistenker at ikke var ment uforbeholdent positivt, sier hun med en liten latter, og legger til:

Hvilke råd hun gir sin tidligere studievenninne vil hun imidlertid ikke ut med.

- Nei, de rådene jeg eventuelt gir er mellom henne og meg. Men jeg ser at hun trives i rollen, det synes jeg er veldig flott!

Selv er hun mer enn klar for å ta fatt på utfordringene som leder for Rådet gir. Den solide ballasten fra en omfattende CV gir trygg forankring.

- Som leder av rådet er det hensyn og avveining

» *«Det er en god strategi å støtte folk som går inn i politisk arbeid.»*

Personlig erfaring: Den nye lederen for Rådet har selv en funksjonsnedsettelse.

Tilbake i Oslo: Den tidligere ordføreren har stort internasjonalt engasjement, men er spent på å tre inn i lokale forhold igjen.

som må tas, det er ikke ren interessepolitikk. At jeg har jobbet med og for funksjonshemmede både administrativt, politisk og interessepolitisk gir et bredt grunnlag å stå på. Jeg lærte mye da jeg var direktør i Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, som den gang var helt nyopprettet, eksemplifiserer hun.

Privat

Sæbønes beskrives som en privat person. Noen sider hint finner vi likevel gjennom et kjapt googlesøk. Som når det dukker opp bilder av henne i en «I love Oslo-tskjorte» på toppen av et fjell i hjemlige Hjørundfjord, der hun vokste opp.

- Ja, jeg går litt i fjellet, jeg gjør det. Det var ikke noen engangsforeteelse, sier hun.

Et bilde av henne med en gul pytonslange drapert over skuldrene dukker også opp.

- Altså, det var i en park da. Men jeg synes det er herlig fascinerende å gjøre ting som kanskje ikke alle andre prøver, sier hun, og fortsetter tilsynelatende uanfektet:

- Da jeg var i Kenya trodde jeg at jeg badet blant tømmerstokker. Det viste seg å være krokodiller.

Hun humrer litt:

- Jeg pleier å spøke med at grunnen til at det gikk bra, er at krokodillene så at noen allerede hadde smakt på meg, men forkastet resten! Det er ikke alle som tar den spøken...

Bruk politikken

Sæbønes holder rådene hun eventuelt gir ordføreren tett til brystet, men deler gjerne noen tanker om hvordan funksjonshemmede skal få bedre gjennomslag i rådhus og storting. Nøkkelen er å komme inn der beslutningene tas.

- Se på homobevegelsen. De har prioritert helt annerledes, og gått veldig aktivt inn i politikken. Der ser vi nå gjennomføringskraft og synlighet. Funksjonshemmedes organisasjoner har ikke prioritert politikken på samme måte, det tror jeg er dumt. Det er en god strategi å støtte folk som går inn i politisk arbeid. De er tilstede der politikken utformes.

Synlighet er et annet nøkkelord. Drapene på 19 funksjonshemmede i Japan denne sommeren gjorde sterkt inntrykk. Eller rettere sagt, mangelen på reaksjoner i det offentlige ordskiftet:

- Ingen så ut til å forholde seg til det. Om man hadde endret teksten fra «funksjonshemmede» til «skeive» eller en annen gruppe, hvordan tror du reaksjonen hadde vært da? spør hun retorisk.

Selv delte hun det hun kom over av artikler om saken i sosiale medier.

- Det var nesten ingen reaksjon! Her må vi sette oss ned og ha en diskusjon. Det var omtrent null respons og det er tankevekkende, sier hun.

Det internasjonale perspektivet blir med henne inn i jobben i det lokale igjen.